

LOVRAČEV LUKA ALI TUDI PLATIŠEV LUKCA IZ BUKOVEGA VRHA (1873–1949)*

Ozemlje Bukovega in Kovskega Vrha, ki obsega okoli 640 ha, nam kaže na eni strani redko naseljenost (29 domačij) in zato majhno število prebivalcev (126)¹, na drugi strani pa iz te male množice izstopajo poleg že opisanega Blaža Peternela – Bležka (LR leta 37/1990, stran 149 do 186) še drugi posebneži: mizar – izumitelj Valentin Debeljak – Tinač, po domače Kožuh, s Kovskega Vrha, Pavle Oblak – Jur, iz Kisovškega mlina, vaški politik in predvojni komunist; Matevž Burjek – Kovskarjev s Kovskega Vrha, samouk, invalid, najboljši kolar v Poljanski dolini; sadjar in kovač samouk Jaka Dermota – Pojovc, ki je imel svojo delavnico in bivališče 948 m visoko v gozdnatem Polhovcu; šaljivi Anton Kržišnik – po domače Skobel, z Bukovega Vrha; slikarka – naivka Tončka Mežnarjeva iz Bukovega Vrha in samotar Kačji Tomaž z Loga.

Med navedene posebneže gotovo sodi tudi Luka Platiša, rojen v revni Lovračevi kajžarski družini. Pravili so mu tudi Platišev Lukca. Kot samouk je v življenju opravljal kar pet poklicev.

Poljanski župnik g. Matej Tavčar je ob smrti Luke Platiše v knjigo Stanje duš (Status animarum) k njegovi rojstni letnici 12. decembra 1873 pripisal: »22. marca 1949 je umrl Luka Platiša, gostač, strehar, samski v hiši Bukov Vrh št. 12.«² Tako je Luka sklenil svojo življenjsko pot, star 76 let. V to knjigo je župnik vpisal smrt Luke Platiše zato, ker župnišče tedaj ni imelo več matičnih knjig, tako tudi ne mrliške knjige. Ob napadu Prešernove brigade 21. oktobra 1944 na nemško postojanko, ki je bila v utrjenem župnišču v Poljanah, so odnesli in ne vrnili župnišču njegove matične knjige.

K župnikovim pripombam o umrlem Luku so potrebna nekatere pojasnila.

V domači rabi pravijo gostač tistemu, ki stanuje v tujem stanovanju. Kot je razvidno iz župnikove pripombe, je bil Luka kot strehar predvsem poznan v osrednjem delu Poljanske doline. Ime strehar je na celotnem loškem ozemlju v rabi za krovca slamnatih streh in se ločuje od krovca, ki pokriva strehe s skrilavo ali opečno kritino.³ Lovračevemu Luki, ki je imel pridevek po očetu Lovraču, pa so zvečine pravili tudi Platišev Lukca zato, ker je stanoval pri Lovru Koširju, po domače pri Platišu, v Bukovem Vrh in še pisal se je Platiša. S pomanjševalnico Lukca pa so ga klicali zaradi majhne in šibke rasti.

Luka Platiša je bil sin gostača Lovra in njegove žene Mice Platiša, rojene Mlinar. Stanovali so pri Rovtarju, Bukov vrh št. 3.⁴ Lovro je bil vaški muzikant. Igral je na klarinet in je obredel vso Poljansko in Selško dolino.

* S tem zapisom želim delno izpolniti obljubo, dano v Loških razgledih, leto 37/1990, stran 159.

Ženo je dobil na Žirovskem ali pa na Selškem.⁵ To ime je že staro v Bukovem Vrhju. Urbarji navajajo pri imenih v »Bukhawurhu« ime Marka Platiše.⁶ Danes v Bukovem Vrhju ni več tega imena. To ime nosi še danes Katarina Platiša (1921), po domače Tonceljnova iz Hotovlje, št. 31/b. Njen oče Anton (1875–1941), zidar je bil rojen v Bukovem Vrhju v Ruparjevi bajti in je bil v sorodu z Luko Platišo. Anton je imel še dva sinova, ki sta bila znana poljanska partizana:

Pavel Platiša – Todorov (1909–1945), čevljar, poljanski vstajnik in borec Cankarjevega bataljona. Huje je bil ranjen v marčevski nemški ofenzivi leta 1945 pri preboju nemške zasede na Brdu nad Martinj Vrhom. Umrl je 26. aprila 1945 v bolnišnici Franji (Pomniki NOB na Škofjeloškem 1986, str. 229).

Jože Platiša – Gašper (1911–1945), kmečki delavec, poljanski vstajnik in borec Cankarjevega bataljona. Gorenjevaški domobranci so ga ustrelili v grapi Karlovščici pod Malenskim Vrhom 4. maja 1945 skupaj v Francem Petričem – Lutejem. Oba sta bila obveščevalca Škofjeloškega odreda. (Pomniki NOB na Škofjeloškem, 1986, str. 151).⁷

Lukca je držal glavo nekoliko postrani in kadil pipo. Temni del risbe ponazarja, da je Lukca včasih tudi »zaplaaval«. Iz skicirke akademskega slikarja Iveta Šubica (1922–1989)

Še živeči ljudje vedo povedati, da je bilo Lukovemu očetu sicer krstno ime Lovro, klicali pa so ga Lovrač. Za njegovo mater danes nihče ne ve več ne njenega imena in ne priimka. Poznali so jo le pod imenom Revšna. Bila je vsa kriva in v resnici tudi telesno šibka. Kadar koli je prišla po vbogajme, je že na pragu pripovedovala o svoji domači revščini. »Tol'k mor'm hod't

okol' pa gledat, d' bom kej dobila, d' bo kej za kuhat'. K'je taka revšna, da ni nobene stvari, zato pa mor'm jet navkol!« Zato se je je prijeló navedeno ime.⁸ Luka je imel še sestro, ki je stanovala v Plestenjakovi bajti v Črnem Vrhu nad Polhovim Gradcem in je tam tudi umrla. Njen sin je imel šestnajst otrok. V Črnem Vrhu so med seboj kar tekmovali, kdo bo imel več otrok. Če jih je bilo le deset, jih je bilo premalo.⁹

Preden bomo nadaljevali življenjsko pot Platiševega Lukca, se pomudimo še pri bajtarjih ali kajžarjih v Bukovem Vrhu. Od 29 gruntov (l. 1898), kolikor jih je bilo v Bukovem in v Kovskem Vrhu, je vsak drugi grunt imel v posesti še kajžo. Status animarum poljanske župnije 1795–1842 izkazuje v Kovskem Vrhu dve, v Bukovem Vrhu pa dvanajst kajž. Posebnost je, da ne ime bajta, koča in ne kajža niso slovenskega izvora. Prvi dve imeni smo prevzeli iz furlanščine in iz Severne Italije, kajža pa ima nemško osnovo (kajsha 16. stol. Koroška).¹⁰ Kajže, majhne preproste lesene hišice z malo zemlje okoli so stale navadno na obrobju posestva ali ob gozdu. V kajži so bili ponavadi trije prostori, črna kuhinja s hodnikom, hiša (izba) s krušno pečjo in kamra. Prvotni namen kajže je bil ta, da se je vanjo vselil ostareli gospodar s svojo ženo, potem ko je grunt prepustil navadno svojemu najstarejšemu sinu. Z umikom v kajžo sta starša postala preužitkarja, za njuno prehrano in vse drugo pa je iz obveznosti skrbel mladi gospodar. Preden se je v kajžo umaknil ostareli gospodar, so v njej stanovali dninarji – kajžarji, ki so delali na lastnikovem posestvu. V več primerih je iz starih listin razvidno, da so se v kajže pred jezo staršev zatekale tudi tiste gruntarske hčere, ki so imele nezakonske otroke.¹¹

Kajžarsko življenje je bilo trdo. Bajtarji z otroki vred so morali h gospodarju na dnino, da so odslužili gostaštvo in za zimo prislužili nekaj pridelkov. Tudi zemljo okoli kajže so obdelali in zasadili.

Ohranjen je tale primer življenja v kajži. Od leta 1901 do 1910 je družina Groge Mraka iz Delnic, poznanega bolj po vzdevku Taštirinajsti, prebivala v Ahternikovi bajti na Orešju v Bukovem Vrhu. Sem sta prišla oče Gropa in mati Marija z dveletno hčerko Marijo (Mrjenet) iz Delnic. Prišla sta skoraj praznih rok, vendar z veliko volje do dela. Imela sta vsak svojo skrinjo in v njej vse svoje imetje. Mati pa je imela še najnujnejšo posodo za kuho v krušni peči. Okoli kajže je bilo toliko zemlje, da so se lahko trije skromno preživljali. Pojedli so vse, kar je zraslo okoli kajže, tudi korenje. Zabele je bilo bolj malo. Kupovali so le petrolej, sol in saharin, če ga je bilo mogoče dobiti. Pomanjkanje v družini je nekoliko omilil dobrosrčni kmet Bukovec iz Bukovega Vrha. Ta je Grogí povsem »na prazno« dal brejo kravo rekoč, da jo bo postopoma odplačeval, ko bo odprodajal mleko in prodal telička.

Ko je bila hčerka Marija stara komaj šest let, ji je oče Gropa že napravil male grabljice, rekoč: »Bajtarski otrok se more koj navad't delat, de bo mogu pol ževjet!« To je bilo lahko ukazati, teže pa ubogati. Mala Mrjenet je očetu ušla in le s šibo jo je obrnil nazaj na delo. Od takrat se ni več ogibala delu.¹²

Povrnimo se v Rovtarjevo bajto k mlademu Lukcu. Zaradi revščine, ki so jo tolkli doma, je moral Lukca kmalu zdoma. Šel je služít za pastirja in kasneje za hlapčiča k Platišu v Bukov Vrh.

Kakšen je bil Lukca na pogled, so povedali Bukovci in drugi, ki so ga dobro poznali. Bil je majhne postave in šibak, na levo oko slep, skozi drugo pa mu je pogled zapirala zgornja, čez oko viseča veka. Ko se je oziral po vremenu, je moral s prstom dvigniti veko. Glavo je nosil nekoliko postrani

Kajžarski se vračajo z dnine

in vedno pokrito s klobukom »na tri dežele« (na ajdovo zrno), kadil je pipo, obut je bil v škorenjce in običajno je nosil kmečko obleko. Znal je brati in pisati. Bil je vraževeren. Ponoči ni upal iz hiše, silno se je bal čukov in sov.¹³

Ko je bil Lukca še otrok, so razsajale v Bukovem Vrhu črne koze, ki tudi njemu niso prizanesle. Poškodovale so mu kožo na obrazu, da je postala kozava, na gosto posejano z majhnimi udrtnicami. Poškodovale pa so mu tudi obe očesi.

Kot je bilo že omenjeno, je Lukca umrl samski. Vse življenje je bil zakrknjen in vraževeren samec. Kako je gledal na ženske, govori tale primer. Tri mlada, prikupna Mežnarjeva dekleta so šla iz Bukovega Vrha po koroški poti mimo Platiša, Ahternika in čez Orešje v Poljane. Na Platiševi njivi tik ob poti je Lukca ravno prekopaval krompir. Ko bi se moral srečati z dekleti je zbežal na drugi konec njive. Platiševa gospodinja, ki je to videla, je Luka vprašala: »*Ja Luka, zakej se bojiš deklet?*« Lukca se je hitro odrezal: »*Zakaj se j'h bom bau, sam' zgovarjat' se na maram. Če hudič drgač ne more bliz', pa baba pošlje. Kej se bom pol zgovarju z zlunkam!*«¹⁴

Kot vidimo, Luka ni pestila le revščina kajžarskega otroka, temveč je imel tudi telesne hibe. Kljub tem tegobam ter očesnim in kožnim poškodbam, ki so ga spremljala skozi vse življenje, pa je bil Lukca uspešen opazovalec. Imel je tudi prirojeno nagnjenost k ročnemu ustvarjanju. Bil je strehar, popravljal je dežnike in ure. Bil je dober napovedovalec vremena, kar so še posebej upoštevali gorski kmetovalci. Kdo ve, morda so se v njem oglašali geni nekdanjih staroselcev s Koroške (glej LR leto 37, str. 151 in 152). Ali pa je revnega bajtarskega otroka gnala k napredku želja, da bi delal nekaj, česar drugi vaščani ne znajo, in si tako pridobil njihovo spoštovanje in naklonjenost. Prizadet zaradi telesnih hib pa je bil po drugi strani bogato obdarjen s talenti.¹⁵

Dokaj nenavadno je, da se je Luka lotil popravljanja stenskih ur na uteži. Postavlja se sprašanje, ali je bil samouk ali pa je za to delo imel vzornika. Ko je bil Luka star 15 let, je v bližnjem Kovskem Vrhu leta 1888 izumitelj Valentin Debeljak, po domače Kožuh iz Kovskega Vrha, izdeloval hkrati dve stenski uri – velikanki, ki sta segali skozi dve nadstropji. Ura pri Kožuhovih še danes dela. Drugo uro je Kožuh prodal v Setnik pri Polhovem Gradcu, kmetu, po domače Sušu. Ta ura danes ne dela več. Luka pa je tudi vzdrževal ure na nekaterih domačijah. Kadar je bil na poti v dolino, se je zagotovo oglasil Na Logu, v gostilni pri Premetovcu. Pri vstopu v gostilno je najprej pogledal uro in poslušal hod nihala. Gostilničarju Petru Ahlinu je ponavadi dejal, naj mu prinese olje in slamico, nakar je uro namazal. Ura v gostilni je morala biti v redu, saj je bila po svoje javna ura.¹⁶

V zvoniku pri Sv. Soboti je uro svoj čas navijal bukovški cerkovnik. Vzdrževal in popravljaj jo je Lukca. Za njimi pa še nekdo iz Črnega Vrha. Ura danes ne dela več.¹⁷

Pred sto leti in več je bila večina kmečkih hiš, hlevov, kozolcev, čebelnjakov pokritih s slamo. Zato je bilo tudi več streharjev, ki pa so bili zelo spoštovani. V osrednjem delu Poljanske doline so bili streharji: Jaka Bogataj, rojen leta 1861 na Volči št. 4, stanoval pa je v Delnicah št. 26; Luka Platiša, rojen 1873, iz Bukovega vrha št. 17; Martin Jeraša, rojen 1879, iz Brodov 14. Zadnji strehar v tem okolišu je bil Alojz Debeljak (1896–1973), Na Logu št. 16, po domače Roglanov z Gabrške gore. Debeljak je v avgustu leta 1961 s slamo še pokril streho Škoparjeve bajte na grajskem vrtu v Škofji Loki.¹⁸

Danes v občini Škofja Loka obstajata le še dva streharja Miha Gatej (1928), Davča 13 p. d. Črtičarjev in Franc Demšar (1901), Krnica nad

Lukca je popravljaj stenske ure, budilke (bekerce), le žepnih ur (ta aržetnih) se ni polotil, ker je slabo videl in tudi ustreznega orodja in priprav ni imel.

Novaki, po domače Demšarjev. Po vsej verjetnosti se je pokrivanja slamnatih streh Luka naučil od Jeraše ali od Bogataja, saj jima je sprva zagotovo nosil škopnike na streho. Luka je bil kot strehar tudi varčen. Ko so pri Premetovcu nad gostilno leta 1905 zamenjali slamnato streho s strešniki, je Lukca slamo prebral in jo povezal v škopnike.¹⁹ Na Orešju je Lukca na novo prekril streho Ahternikove bajte. Pokril jo je lepo in je zanjo porabil razmeroma malo škopnikov. Ko sta Gropa in Marija Mrak stanovala v Muhovi bajti, Hotovlje 43, ki je bila po velikosti enaka bajti na Orešju, je strehar Jaka Bogataj porabil mnogo več škopnikov, pa streha zato ni nič bolj držala.²⁰ Pri pokrivanju slamnatih streh je Luka uporabljal rženo in pšenično slamo, za vezni material pa vrbovje in srobot. Zaradi majhne postave in teže je bil pripraven za delo na strehi. Zato pa so bili njegovi škopniki po obsegu nekoliko manjši od škopnikov drugih streharjev, in tudi streha je bila nekoliko tanjša. Pravili pa so, da je tanjša streha obstojnejša in da na njej slama začne počasneje gniti. Streharji so radi zastavljali otrokom in drugim svojo poklicno uganko, ki se je glasila: »Kaj je to, luknjica pri luknjici, pa vendar vodo drži?«

Lukca se je dobro spoznal tudi na vreme. Ni mu ga bilo para v Poljanski dolini. V gostilni pri Premetovcu se je dogodilo naslednje: Lukca je bil že

Streharjev pomočnik prinaša streharju škopnike na streho. Pri tem stoji strehar na odnici, oprt na preкло.

Strehar stoji na odnici, razvezuje škopnike in razprostira slamo za zadnjo »pot« – plast slame.

Strehar nazobčan kol, imenovan tudi »zod« (vzvod), zapne za letev nad preκλο ter pritisne preκλο in slamo navzdol tesno k strešni letvi in preκλο zaveže za letev.

v gostilni, ko je okoli desete ure vstopil v gostilno kolar Matevž Burjek, z Loga. Začel se je pogovor o vremenu. Lukca je dejal Matevžu: »Boš vidu, na bo ura ana, ko bo začelo dežovat.« Matevž je bil ob tako lepem vremenu takoj pripravljen na stavo. »Plačam frakelj šnopca, da na bo dežja,« je rekel kolar. Ni minilo nekaj ur, ko je Matevž izgubil stavo. Še Lovro Košir-Platiša, gospodar, se je od Lukca naučil opazovati vreme.²¹

Na Platiševi domačiji je Lukca preživel 70 let svojega življenja in tam tudi umrl. Iz opisanih zmožnosti vidimo, da je znal na gruntu opravljati tudi vsa poljska in druga kmečka dela. Gospodar Lovro Košir je moral oditi na vojsko v prvi svetovni vojni. Doma pa je na velikem posestvu ostala žena Marija s štirimi otroki, starimi od 6 do 12 let. V gospodarjevi odsotnosti se je takrat izkazal 42 let stari Lukca. Skupaj s Koširjevo družino je do gospodarjeve vrnitve upravljal grunt in tudi najprej ostal pri Platiševih. Stanoval je v bajti, ki je poleg hiše. V zahvalo je jedel lahko v hiši za gospodarjevo mizo, to pa je pomenilo, da so ga imeli za enakopravnega člana družine. Dninarji in priložnostni delavci so v tistih časih namreč redno jedli za svojo mizo, ki je navadno stala v veži.²²

Platiševa domačija leži 670–680 m visoko ter severozahodno od cerkve sv. Sobote (832 m) v Bukovem Vrhcu. Stanovanjska hiša nosi častitljivo letnico 1777.²³ Platišev grunt spada med večje, saj meri okoli 53 ha, od tega je samo sadovnjakov, njiv, travnikov in pašnikov približno 10 ha. Preostale

Lukca stoji na griču nad Platiševo domačijo, kjer je široko nebesno obzorje, in opazuje vremenske razmere. Spodaj desno je Ahternikova domačija. Zadaaj veriga Škofjeloškega pogorja od Blegoša (1562 m) do Starega vrha (1217 m).

Ilustracije Maje Dolores Šubic (1965), akademske slikarke, temeljijo na gradivu o streharstvu, ki ga hrani etnološki oddelek pri Loškem muzeju. Maja Šubic ustvarja v Škofji Loki in se ukvarja s slikarstvom, ilustracijo in fresko ter tako nadaljuje dolgo vejo poljanskih slikarjev Šubicev. (M. Masterl)

površine so gozdovi in neplodno zemljišče.²⁴ Danes živita na kmetiji dve družini s sedmimi člani, od katerih so štirje odrasli. Redijo 24 glav goveje živine in 10 prašičev. Sadijo krompir, peso in korenje. Glavni dohodki kmetije so živina, mleko in drva.²⁵

Iz najstarejše mapne karte za Bukov Vrh, ki jo hrani geodetska uprava v Škofji Loki, je razvidno da se je takratni lastnik Platiševega grunta pisal Kržišnik. Še posebna krajevna zanimivost, ki jo velja omeniti, je to, da se ta priimek ponavlja zaporedoma pri štirih domačijah: pri Mežnarju (775 m); pri Kamšku (757 m); pri Platišu (680 m) in pri Ahterniku (610 m). Vse štiri samotne domačije leže druga pod drugo v smeri jugovzhod in severozahod.²⁶

Prvi v zemljiški knjigi vpisani gospodar na Platiševem gruntu je bil Ignac Kermelj (1869). Ignac Kermelj iz Staniš je posestvo kupil od omenjenega Kržišnika.²⁷ Za njim pa je njegov sin Janez Kermelj (1867–1900) prevzel posestvo leta 1892. Istega leta se je poročil z Marijo Debeljak (1866–1934), po domače s Krnišnikovo, doma z Visokega, št. 2. Janez je kmalu umrl, vdova Marija Kermelj je po smrti moža Janeza postala lastnica posestva. Leto dni po moževi smrti se je poročila z Lovrom Koširjem (1875–1955), po domače Snovnikom iz Črnega Vrha nad Polhovim Gradcem. K Platiševim se je priženil in tu postal gospodar posestva.²⁸ Imela sta pet otrok (Jože 1902–1905; Janez 1903–1942; Franc 1905–1942; Pavel 1907–1942 in Albina 1909–1954). Družina Platiševih se je začela osipati, leta 1934 je v starosti 68 let umrla gospodinja Marija Košir.²⁹

Vihra druge svetovne vojne, ki je segla tudi v Bukov Vrh, je hudo prizadela Platiševo družino. V decembru leta 1941 in v začetku leta 1942 je izgubila vse tri sinove – stebre domačije. Nemški orožniki iz Poljan so 26. decembra 1941 doma aretirali poljanska vstajnika brata Franca in Janeza Koširja in ju izročili škofjeloškemu gestapu. V loškem zaporu sta ostala do 30. decembra. Tega dne so ju gestapovci odvedli v begunjske zapore. Tretjega januarja 1942 sta bila ustreljena v Dragi v skupini 36 talcev. Janez je bil star 39, France pa 37 let. V spopadu med skupino dražgoških borcev, ki so se vračali v domače kraje, in jih je vodil Rudi Robnik, Siškarjev iz Žabje vasi, s poljanskimi orožniki je bil pri Muhu v Vinharjah hudo ranjen zadnji Platišev sin Pavle, po poklicu mizar, star 35 let. Izkrvavel je v grapi Jablanovec pod Muhovo domačijo v Vinharjah.³⁰

Albina, najmlajši otrok Lovra Koširja, je umrla leta 1954, stara šele 45 let. Priča družinski tragediji je bil gospodar Lovro Košir. Zrušil se je kot hrast leta 1955, torej leto dni po smrti svoje hčerke Albine. Tako je oče pokopal vso svojo družino in Lukca. Pri Platiševih je gospodaril polnih 55 let. Od nekdanjih šestih članov družine je na posestvu ostal le vnuk Franc, star 17 let, ki pa sam na tako veliki domačiji ni mogel nadomestiti rok nekdane številne družine. Od 8. maja 1991 je gospodar Platiševe domačije Boris Krošlin (1959) doma iz Brezna Gore (na levi strani Sotle). Posestvo pa skupaj upravlja s starim gospodarjem Francem Koširjem – Platišo.³¹ V 122 letih je domačija pri Platiševih zamenjala šest lastnikov. Zadržala pa je domače ime do današnjih dni.

Lukca je 19. marca 1949 prizadelo, ko je ročno črpal vodo iz kapnice v kuhinjo.³² Umrl je v Platiševi hiši na klopi pri peči 22. marca 1949, ko je bilo zunaj dokaj mrzlo. Umrl je ob desetih. Pokopali so ga 24. marca na pokopališču v Poljanah. Še tik pred smrtjo njegova vraževernost ni popustila.

Nihalo na uri Lukcu odmerja zadnje ure življenja. (Iz skicirke Iveta Šubica)

Franc Košir (1938), zadnji gospodar iz družine Koširjev, po domače Platišev iz Bukovega Vrha.
(Foto M. Masterl)

Mahal je z roko in preganjal peklenščke, govoreč »Bejžite preč, tok je teh malih hudečkov okol mene«. ³³ Luka je umrl skoraj popolnoma slep, odpovedalo mu je tudi desno oko. Tako se je končala življenjska pot bajtarja – uspešnega samouka Lovračevega Lukca.

O p o m b e

¹ *Almanah občine Škofja Loka*, za leto 1990. Številka 22; julij 1991, str. 8.

² *Status animarum poljanske župnije*, hrani župni urad Poljane.

³ Ime strehar omenjeno v Slovarju slovenskega knjižnega jezika. (SSKJ IV., str. 974).

⁴ *Geburst und Taf Buch župnije Poljane od leta 1863 do 1890*, stran 79, hrani Matični urad občine Škofja Loka.

⁵ Ustna izjava Ančke Kržišnik (1906), po domače Mežnarjeve Ančete, Bukov Vrh 1 (Hotoveljska grapa, desna stran).

⁶ Dr. Franc Kos, *Doneski k zgodovini Škofje loke in njenega okraja*, Ljubljana 1894, str. 26.

⁷ Ustna izjava Katarine Platiša (1921), po domače Tonceljnove Katre iz Hotovlje 31/b.

⁸ Isto kot pod 5.

⁹ Isto kot pod 5.

¹⁰ Franc Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika A–J* str. 9, Ljubljana 1977 in K – O str. 52, Ljubljana 1982.

¹¹ *Status animarum poljanske župnije od leta 1759–1842*, hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana.

¹² Isto kot pod 5 in Marija Mrak (1899), po domače Taštirinajsta Mrjenet, Hotovlja 43.

¹³ Ustna izjava Rudolfa Ahlina (1908), gostilničar, po domače Premetovec, Log 15.

- ¹⁴ Ustna izjava Franca Koširja (1938), po domače Platiša, Bukov Vrh 12.
- ¹⁵ Isto kot pod 5.
- ¹⁶ Isto kot 13.
- ¹⁷ Isto kot pod 5.
- ¹⁸ Zapisi Mete Sterle, kustosinje v Loškem muzeju; Janez Eržen in Andrej Pavlovec, Škoparjeva hiša – Zameetek muzeja na prostem, *Loški razgledi VIII* – 1961 str. 112–123.
- ¹⁹ Isto kot pod 13.
- ²⁰ Ustna izjava Marije Mrak, Hotovlja 43.
- ²¹ Isto kot pod 13.
- ²² Valentin Potočnik (1910), p.d. Ahternik, Bukov Vrh 10 in isto kot pod točko 7.
- ²³ Isto kot pod 14.
- ²⁴ Geodetska uprava občine Škofja Loka, posestni list z dne 31. 12. 1977.
- ²⁵ Isto kot pod 14.
- ²⁶ Geodetska uprava Škofja Loka.
- ²⁷ Isto kot pod 14.
- ²⁸ *Hauptbuch des k. k. Bezirksgerichtes Lack*, Katastral gemeinde Kovskiverh, od julija 1879 hrani Temeljno sodišče Kranj, enota v Škofji Loki.
- ²⁹ Isto kot pod točko 4.
- ³⁰ Tone Peternel – Igor, *Seznami poljanskih vstajnikov in borcev Cankarjevega bataljona; Izkaz o prehrani jetnikov v loških zaporih za čas od 1. 1. 1938 do 31. 12. 1943*. Na strani 90 pod zaporedno številko 442 je zapisan Franc Košir (Sabatberg 12) – Sv. Sobota, danes Bukov Vrh 12 in je razvidno, da ga je v zapore pripeljala nemška žandarmerija 26. 12. 1941. V zaporih je ostal do 30. 12. 1941. Ta dan ga je gestapo odvedel v begunjske zapore. Na str. 91 pod zaporedno številko 443 je vpisan njegov brat (Johann) Janez z enako usodo. Izkaz hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana, enota Škofja Loka. Iz zaporniške knjige Begunje je razvidno, da je brata Franca in Janeza pripeljal v zapore loški gestapo 30. 12. 1941 in da sta bila ustreljena 3. 1. 1942, obtožena komunističnega delovanja; zaporniške knjige hrani Gorenjski muzej Kranj; Po poti spominov, *Radovljiski vestnik*, marec 1990, na strani 64 piše, da počivata brata Franc in Janez Košir v II. skupnem grobu 36 ustreljenih talcev. Grobišče je v nekdanjem peskokopu ob cesti v Drago. V njem so nemški policisti streljali talce; *Pomniki NOB na Škofjeloškem*, str. 53 in 362, Ljubljana, 1986.
- ³¹ Isto kot pod 14.
- ³² Isto kot pod 14.
- ³³ Ustna izjava Alojzije Šubic (1918), Žabja vas 9 in isto kot pod točko 14.
- Stavke v bukoverškem narečju je uredila Ančka Kržišnik, Bukov Vrh 1. Zapisani so fonetično zaradi lažjega branja.

Zusammenfassung

LOVRAČEV LUKA, GENANNT AUCH PLATIŠEV LUKCA VOM BUKOV VRH

Zu den Sonderlingen im Bereich von Bukov und Kovski Vrh gehört auch Luka Platiša, Autodidakt, der sich fünf Berufe selbst aneignete. Am bekanntesten war er als Dachdecker, der Strohdächer deckte. Er reparierte öffentliche Wanduhren und Regenschirme. Er war ein ausgezeichnete Wetterprophet. Der Autor des Beitrags beschreibt ausführlich seinen Lebensweg.